

ЯК ОГС ПЕРЕВІРИТИ ПОТЕНЦІЙНОГО ПАРТНЕРА І УНИКНУТИ РИЗИКІВ БЛОКУВАННЯ ЇХНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ПОРАДНИК

ВСТУП

Повномасштабне вторгнення Російської Федерації на території України мало наслідком закриття відкритого онлайн-доступу до багатьох державних реєстрів, в тому числі ЄДРПОУ. Разом з динамікою збільшення кількості нових НПО, особливо громадських об'єднань, актуальності набуло питання перевірки потенційних партнерів та контрагентів ОГС для забезпечення себе від співробітництва з сумнівними особами.

Враховуючи прийняття Закону України від 3 березня 2022 року № 2116-IX «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» (далі - Закон України № 2116-IX), який надав право примусового вилучення в Україні власності Російської Федерації як держави та її резидентів, а також постійно оновлюваний список осіб, на яких накладено національні та/або міжнародні санкції, питання перевірки партнерів стає дуже важливим для безперешкодної і безпечної діяльності ОГС. Адже, співробітництво з такими особами, в найгіршому випадку може призвести до розслідування з боку правоохоронних органів і звинувачень в колабораціонізмі.

Варто також зазначити, що Постановою Правління НБУ від 24.02.22 № 18 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану» вже накладаються обмеження на фінансові транзакції з резидентами не тільки РФ, але й Республіки Білорусь, відповідно, якщо ОГС має фінансові розрахунки з такими резидентами, то ці транзакції можуть бути заблоковані.

Враховуюючи те, що підставами для стягнення активів фізичних та юридичних осіб відповідно до ст.5-1 Закону України «Про санкції» є в тому числі здійснення пожертв, благодійної допомоги та іншої безоплатної передачі грошових коштів чи майна на користь держави-агресора або осіб, які створили суттєву загрозу національній безпеці, суверенітету чи територіальній цілісності України, в законодавче поле дії Закону України №2116-IX можуть потрапити НПО, як юридичні особи.

4 серпня 2022 року для підвищення обізнаності представників ОГС дотичних положень законодавства України щодо санкційної політики, а також методів перевірки своїх контрагентів та благодійників на предмет зв'язків з підсанкційними особами **ЦЕДЕМ організував та провів експертну дискусію** за участі міжнародних експертів, представників Міністерства юстиції України, ОГС, комерційних банків. За результатами цієї дискусії створений цей порадник.

ЧИМ ЗАГРОЖУЄ СПІВПРАЦЯ ОГС З ПІДСАНКЦІЙНИМИ ПАРТНЕРАМИ ТА КОНТРАГЕНТАМИ?

- Блокування активів ОГС шляхом обшуків або арешту майна та/або банківських рахунків.
- Призупинення, обмеження чи припинення статутної діяльності;
- Зупинка економічних зобов'язань перед партнерами, контрагентами чи членами, інтереси яких організація обстоює;
- Заборона здійснення платежів за кордон – відтак, ОГС не зможе замовляти товари чи послуги, які їй потрібні;
- Підвищена увага з боку правоохоронних органів, яка означатиме блокування певних аспектів діяльності;
- Заборона на передачу технологій та прав інтелектуальної власності, що теж ускладнить роботу.
- Кримінальне провадження стосовно керівництва ОГС за за статтею III-1 Кримінального кодексу України ("колабораціонізм").

ЩО ТАКЕ САНКЦІЇ?

САНКЦІЇ - це спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи, які запроваджуються з метою захисту національних інтересів, національної безпеки держави, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян, суспільства та держави

Санкції бувають **національні** (застосовуються з метою захисту національних інтересів і національної безпеки певної держави) та **міжнародні** (обмеження, які застосовуються згідно з резолюціями Генеральної Асамблеї та Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, рішення та регламенти Ради Європейського Союзу).

Можна також розділити санкції на **персональні** (стосовно конкретних фізичних та/або юридичних осіб) та **секторальні** (стосовно невизначеного кола осіб і спрямовані на конкретну галузь економіки певної держави).

Рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій в Україні приймаються Радю національної безпеки і оборони України (РНБО) та вводяться в дію відповідними Указами Президента України.

ДЕ ШУКАТИ САНКЦІЙНІ СПИСКИ?

Найпростіше робити перевірку у санкційних списках за допомогою різноманітних електронних ресурсів, як українських, так і міжнародних, які здійснюють пошук відразу і кількох списках.

Таку можливість дає, наприклад, [YouControl](#)

Знайти осіб, на яких накладені санкції у зв'язку з війною Росії проти України можна за допомогою ресурсу НАЗК ["Війна і санкції"](#)

Пошук по санкціями РНБО також здійснює [Опендатабот](#)

Можна, також шукати окремо по кожній юрисдикції в списках та нормативних документах: [Україна, ЄС, США \(OFAC\), Рада Безпеки ООН, країни високого ризику EATE](#).

ХТО І ЧОМУ МОЖЕ ЗАБОРОНИТИ ДІЯЛЬНІСТЬ ОГС?

Громадське об'єднання може бути **заборонено** тільки адміністративним судом за позовом Міністерства юстиції України у разі виявлення ознак порушення громадським об'єднанням вимог:

● СТАТЕЙ 36, 37 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

(якщо їх програмні цілі або дії спрямовані на ліквідацію незалежності України, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом, порушення суверенітету і територіальної цілісності держави, підрив її безпеки, незаконне захоплення державної влади, пропаганду війни, насильства, на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, посягання на права і свободи людини, здоров'я населення)

● СТАТТЯ 4 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ»

(за всі вищезазначені діяння, а також пропаганду комуністичного та/або націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів та їхньої символіки, порушення рівноправності громадян залежно від їх раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, у тому числі шляхом представлення збройної агресії Російської Федерації проти України як внутрішнього конфлікту, громадянського конфлікту, громадянської війни, заперечення тимчасової окупації частини території України; пропаганду російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну);

● У РАЗІ ЗАСУДЖЕННЯ ЙОГО УПОВНОВАЖЕНИХ ОСІБ

у разі засудження його уповноважених осіб за вчинення кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України, передбаченого статтею 331 Кримінального кодексу України.

ХТО МОЖЕ ЗУПИНИТИ ФІНАНСОВІ ТРАНЗАКЦІЇ ОГС?

Суб'єктами первинного фінансового моніторингу для ОГС є банки.

Банк відповідно до частини першої статті 23 Закону України Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення* (далі - Закон про ПВК/ФТ)

має право зупинити здійснення фінансової операції, якщо вона є підозрою;

зобов'язаний зупинити фінансові операції в разі виникнення підозри, що вони містять ознаки вчинення кримінального правопорушення, визначеного Кримінальним кодексом України.

Зупинення таких фінансових операцій здійснюється на два робочі дні з дня зупинення включно без попереднього повідомлення клієнта.

Банк відповідно до частини першої статті 22 Закону про ПВК/ФТ зобов'язаний негайно, без попереднього повідомлення клієнта (особи), заморозити активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням.

Порядок зупинки та замороження фінансових транзакцій визначається Додатками 13 та 14 Постанови Правління НБУ № 65 від 19.05.2020 р. (далі - Постанова № 65).

ЯКІ ФІНАНСОВІ ТРАНЗАКЦІЇ ОГС МОЖУТЬ БУТИ ПІДОЗРИМИ ДЛЯ БАНКУ?

Фінансові операції вважаються підозрливими, якщо суб'єкт первинного фінансового моніторингу має підозру або має достатні підстави для підозри, що вони є результатом злочинної діяльності або пов'язані чи стосуються фінансування тероризму або фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Індикатори, які можуть свідчити про ризикованість фінансової операції є чисельними і викладені в [Додатку 20](#) Постанови № 65.

Обов'язковому фінансовому моніторингу підлягають також порогові фінансові операції:

- ✓ сума, на яку здійснюється кожна із них, дорівнює чи перевищує 400 тисяч гривень (в т.ч. в еквіваленті)
- ✓ фінансові операції політично значущих осіб (англ. *Politically Exposed Persons* або PEPs), членів їх сім'ї та/або осіб, пов'язаних з політично значущими особами
- ✓ платіжні операції з переказу коштів за кордон (у тому числі до держав, віднесених Кабінетом Міністрів України до офшорних зон)
- ✓ фінансові операції з готівкою

- ✓ якщо хоча б одна із сторін - учасників фінансової операції має відповідну реєстрацію, місце проживання чи місцезнаходження в державі (юрисдикції) що не виконує чи неналежним чином виконує рекомендації міжнародних міжурядових організацій, задіяних у сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму чи фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення (у тому числі дипломатичне представництво, посольство, консульство такої іноземної держави), або однею із сторін - учасників фінансової операції є особа, яка має рахунок у банку, зареєстрованому в зазначеній державі (юрисдикції)

ЯК ПЕРЕВІРИТИ ПАРТНЕРА ТА/АБО КОНТРАГЕНТА?

ЗАСТОСУНОК «ТУНТО?»

 ТИ ХТО?

Програму розробила команда [YouControl](#) спільно з [Artelligence](#) та за підтримки [Служби Безпеки України](#) для швидкої перевірки фізичних осіб.

Вона дозволить просканувати весь бекграунд особистості, його можливі зв'язки з криміналом, ДРГ та «руським миром».

Застосунок перевіряє інформацію:

- відповідність фото в паспорті особи, яка його пред'являє
- паспорт недійсний або втрачений

чи перебуває особа в державному розшуку

чи перебуває особа в реєстрі терористів

чи накладена на особу санкції РНБО

перебування в списку воєнних терористів та ДРТ

перебування в базі "Миротворець"

чи авто перебуває у розшуку.

ВАЖЛИВО:

застосунок не містить, не зберігає і не передає персональних даних осіб. Він містить публічні дані з відкритих реєстрів. Якщо фактор ризику спрацював - це не доказ, що перед вами злочинець, це сигнал звернути увагу і провести більш глибоку і детальну перевірку.

Завантажити "Тутто" можна через [Google Play](#) та [App Store](#)

Створена компанією **YouControl** як міжнародний інструмент для перевірки зв'язків юридичних та фізичних осіб з російськими і білоруськими активами. Також сигналізує про пов'язаність з підсанкційними особами, воєнними терористами та пропагандистами.

Можливості RuAssets

- ✓ Дозволяє виявляти навіть найбільш приховані зв'язки бізнесів та осіб з країнами-агресорами через ланцюги посередників.
- ✓ Тобто, якщо людина має навіть непрямий контакт - через родичів, роботу, посадові повноваження - інструмент покаже зв'язок як можливий фактор ризику.
- ✓ Містить найбільш повний список російських та білоруських PEP з понад 100 джерел.
- ✓ Аналізує дані з офіційних відкритих реєстрів власників і бенефіціарів бізнесів країн СНД та Європи (15+ країн).
- ✓ Перевіряє юридичних та фізичних осіб в понад 50 міжнародних санкційних списках.
- ✓ Сигналізує про пов'язаність з воєнними терористами та пропагандистами (реєстри кримінальних осіб, список силовиків РФ).
- ✓ Щоденно оновлюються дані відповідно до змін в реєстрах і списках.

- ✓ Регулярно відбуваються апдейти: продукт постійно вдосконалюється, додаються нові джерела даних.

Інструмент можна протестувати безкоштовно. Варто просто подати заявку на сайт ruassets.com. Адміністратори платформи зв'яжуться з вами для надання тестового доступу.

ПЛАТФОРМА YOUCONTROL

YOU
CONTROL

Система дає можливість швидкої перевірки юридичної особи, ФОП або фізичної особи із понад 100 офіційних джерел даних.

Платформа видає загальні відомості ЄДР, наявні ліцензії, судові та виконавчі провадження, відомості про реєстраційні зміни, банкрутство, податковий борг, стан платника ПДВ, фінансовий аналіз компанії, зв'язки між юридичними та фізичними особами, їх пов'язаність з PEP або певною бізнес-групою, зовнішньоекономічна діяльність, наявність в національних та міжнародних санкційних списках, нерухомість та транспортні засоби у власності та багато чого іншого.

Користування системою є **безкоштовним** для журналістів, громадських об'єднань, студентів та науковців.

ПЛАТФОРМА CLARITY PROJECT

Clarity Project

Хоча ресурс був створений для перевірки учасників закупівель, але він є достатньо зручний для перевірки юридичних та фізичних осіб і по інших реєстрах. Має зручний інструмент пошуку зв'язків між особами. Є безкоштовним.

Безкоштовний ресурс для перевірки осіб за допомогою відкритих даних та доступу до публічних реєстрів.

Доступні також сервіси сповіщень про борги та суди, перевірка даних для захисту від шахраїв, перевірка транспорту та нерухомості.

ПОРАДА ЩОДО ВНУТРІШНІХ ПОЛІТИК ОРГАНІЗАЦІЇ

Враховуючи різноманітність факторів, які можуть нести загрозу блокування діяльності організації, рекомендуємо ОГС розробити, затвердити та використовувати внутрішні політики та положення щодо взаємодії з потенційними партнерами, донорами та контрагентами. Варто передбачити в цих документах обов'язковість та порядок перевірки партнерів, донорів та контрагентів на добросорядність та включеність до санкційних списків. Для створення таких НПД можна використовувати [рекомендації](#) Комісії з питань Благодійності Великої Британії та Уельсу ([український переклад](#)).

Якщо партнером або контрагентом є неприбуткова організація, то рекомендуємо враховувати при перевірці [критерії](#) низької ризикованості НПО, підготовлені експертами ЦЕДЕМ, ІСАР Єднання, УНЦПД та іншими ОГС України та міжнародними експертами Європейського центру неприбуткового права (ECNL) в межах проекту "Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України".

Ця публікація створена у межах проекту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства України», що реалізується ІСАР «Єднання» у консорціумі з Українським незалежним центром політичних досліджень (УНЦПД) та Центром демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) завдяки щирій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку.»